

кілька точків в околиці Трипіля й нахідки аналогічної культури з над Тикича В. Доманицького.

Читаючи сі досить припадкові, уривкові звістки, приходять ся себе незнати в котрий раз питати — коли ж нарешті діждемо ся ми відповідного описання й видання тих знахідок д. Хвойка. Близько десять літ ідуть вони; скільки можемо судити — їх аналіза відкриває нам цілі нові сторони культурної історії Подніпров'я, а й досі ми не маємо майже нічого окрім тимчасових комунікатів. Де ж дзєвники розкопок, де ж видання предметів, коли ж діждемо ся їх? Навить найліпше що ми мали досі, як розвідка д. Вовка в Материялах до укр.-руської етнології про кирилівські нахідки, можуть уважати ся тільки вступом до таких публікацій, і крайній вже час їх бачити.

М. Г.

Dr. Włodzimierz Demetrykiewicz — Korony bronzowe przedhistoryczne znalezione na obszarze ziem dawnej Polski (Materiały antropologiczno-archeologiczne i etnograficzne, IV ст. 70—91).

В музею краківської Академії наук переховуєть ся бронзова „корона“, знайдена в Залісю над Збручем, в повіті Боршівськім. Вона зложена в опаски 2.5 цм. широкої, з жолобком по середні, прикрашеної глибоко ритими рівцями в обох країв. На горі ся опаска має зуби такоїж висоти, як сама опаска (2.5 цм.), в числі правдоподібно 14 (є ще 12, а бракує мабуть два), кождий з випуклим ребром по середні, що надає зубцям вигляд листків. Корона ся приладжена до вітвореня: має завісок, а на п'ятих зубци, числячи від завіска, замочок, себто горизонтально уложений колець, якому відповідає на противнім боці заглиблене, в котре при замиканю колець входить; завісок складає ся з двох частей, що разом мають вид вальця в середні вижолобленого: в се вижолоблене входить затичка, в горі прикрашена головкою, а повизше чотирма виступами, уложеними навхрест. Промір корони виносить 12—13 цм. Склад хемічний бронви вказує на досить пізне її походжене (79% міді, 13 олова, 7 цини).

Сею короною заінтересував ся краківський археолог д. Деметрикєвич і присвятив спеціальну студию її й подібним до неї. Він наводить ще кілька иньших подібних находок зі Шлезка і з Познаньщини; порівнявши їх з подібними, далеко численнішими прикрасами, знайденими в Данії, приходять до виводу, що належать вони до одного типу і ріжнять ся тільки більшим або меньшим викіченем форми. Що до призначеня сеї прикраси, автор не висловляє категорично свого погляду; наводячи погляд С. Мілера, що уважав їх за нашійники, підносить він против нього деякі закиди (як напр. невідгідна до ношеня форма тих

„корон“) і висказує, з застереженням, свій здогад, що прикраси сї можна найскорше уважати парамениками. Се може таки дійсно найправдоподібнїше об'ясненнє. Що до походження, то порівняннє приводить до виводу, що маємо тут продукт культури т. зв. латенської, себто кельтської, предримської.

М. Г—а.

Ю. Кулаковскій — Новоизданный византийскій трактатъ по военному дѣлу (Византийскій Временникъ, 1900, с. 646—60).

Під сим титулом обговорює автор трактат Пері *καστάσεως ἀπλήκτου*, De castrametatione, в часті виданий ще Газе, а тепер в цілости А. Мартеном (Albert Martin, Traité de Tactique connu sous le titre Пері і т. д., Paris, 1898, відб. з XXXVI т. Notices et Extraits), з паперів Гро. Він встановляєть ся над часом трактату, виступаючи против гадки Мартена, що написано його в часі і з ініціятиви ціс. Никифора Фоки, та вказує на 990-ті рр., як на час написання, і близше спинаєть ся коло згадок про Русь в сїм трактаті. Їх не багато, і не дуже вони многословні, але завсїди цїнні. Три рази згадуєть ся Русь (οἱ Ῥῶς) в византийськїм війську, як прибічний полк (розд. X, XIX, XXV); сїй полк ходить в поході пішо, але в потребі може бути посаджений і на коней. Четверта згадка інтереснїйша — тут Русь виступає як край сусїднїй: „належить доместику і пограничним стратігам мати шпігунів до Болгарів (автор трактату головно має на оці военний театр болгарський), але також і до иньших сусїднїх народів — до Печенігів, Угрів і Руси (εἰς τὰ λοιπὰ γειτονοῦντα ἔθνη, εἴτουν εἰς Πατζινακίαν καὶ εἰς Τουρκίαν καὶ Ῥωσίαν), аби ніщо з їх замислів не утаїло ся від них“. Ш. автор толкує, що Русини тут названі сусїдами супроти кримських провінцій Византії. Се так, коли розуміти „сусїдство“ в тіснїйшій значінню; але можна розуміти його й трохи свобіднїйше, в значінню народа, з яким Византия мала безпосередні зносини й конфлікти.

М. Г.

А. Шахматовъ — Древнеболгарская энциклопедія X вѣка (Византийскій Временникъ, 1900, с. 1—35).

Ш. академік від кількох літ вертує гєнезу руських хронографів (див. Записки т. XXXIV с. 11—2). В отей праці він на підставі порівняннє ріжних редакцій т. зв. Еллинського літописця приходить до переконання, що джерелом їх послужила компіляція, куди входило кілька старозавітних книг, хроніки Малялі й Амартоля, дві редакції Александри і кілька поменьших статей. Каталог болгарських князів в одній з редакцій Елл. літописця вказує, на його гадку, на болгарський початок сеї компіляції. З другого боку звязки помічені автором між т. зв.